



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

VII. Ecquid istud Luthero-caluinistis: Tres Personæ in Vnitate Naturæ?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

Vnit. essentia adprobat. Defendit Danaus in respons. ad Genebrardum.

3. Caluino ibid. *Trinitas est Barbarum quiddam; est profanum, & insipidum.*

4. Ochinus lib. 2. Dialogo toto 19. & 20. *Est commotum hominum in aere volitans, nullo nixum sermonis Dei fundamento: Estque Deus Papisticus, Prophetus & Apostolis ignoratus.* Idem fuit Ochinus Bullingeri & Caluini fidus Achates: ait Schlüsselfburgius l. 2. fol. 69. Et tota Italia, ait *Caluinus lib. de scandalis*, non habuit ei parem. Mulus mulum.

5. Denique Caluinus epist. ad Polonos, ait: *Quis sine risu hac audiat? Vnus Deus, id est, Trinitas. Creditis in Deum, id est, Trinitatem?*

AUTOR. At hæc sunt Ariana. Quid plura? Quin & athea?

IV. LUTHERVS denique tom. 2. Wittenb. fol. 266. *Credo Diabolum esse Deum nostrum; & nos cogi ad exequenda omnia eius placita.* Flac. Illyticus, teste Wigando in sua Admonitione, impressa anno 1574. Ratisbonæ: *Credo demonem esse creatorem essentia ac natura humana.* Vbi Wigandus: *Vox emissa volat, volat irrevocabile Verbum.* Impressa est, haud coruis eam unquam traxerint: *Disforqueat ille vocem hanc, gleset, vexet, & voluerit; excidit, erupit.* Carolstadus apud Lutherum Tom. 4. Wittenb. fol. 25 a. *Neque ego crediderim, ullum esse Deum sine calu, sine in terra.*

CALVINVS Instit. l. 1. c. 8. & 10. lib. 2. cap. 4. lib. 3. c. 3. Et Lutherus in Assert. 36. & tom. 6. Witt. fol. 526. a. *Credo, quod Deus sit instigator peccatorum, imò causa efficiens, impellens, cogens, ac necessitans ad omnem malitiam.* Vide infra par. 4.

AUTOR. Heu nimium quam manifestè sunt Athea ista, ac prorsus indigna ullâ operosiore refutatione! Præclara tamen indicia præbent, quàm vilipendât, post Deum, alteram in Trinitate personam, Dei Filium; quo de proposuimus; qui de ipsa S. S. Triade tam blasphemè loquuntur Theomachi. Vide Possseuinum in *Notis Verbi diuini aduersus Chytraum*. fol. 66. Communis tamen hodie sectariorum sententia Nobiscum S. S. Tri-

nitatem & Vnitatem in Deo amplectitur ac docet. Nunc alterâ de Deo questioniculâ propius accedemus instituto.

Q V Æ S T I O VII.

Ecquid istud Luthero-calvinistis est: Tres Personæ in Vnitate Naturæ?

LUTHERANI sunt duumviri Philippus Melächthon, & Iacob Schegk. Et iidem tamen etiam cum Calvinianis militarunt: quare vtrumque se rapiunt commilitonem. Philippus quidem, non magis à se, quam à propriis scribis auelli posse, profitetur Calvinus. Contrà velis remisque contendit Machius, lib. *German. de Verbis Institutionis*: & Lutheranum fuisse sex rationibus omninò apodicticis demonstrat. Idem de Schegkio est litigium. Hunc cum Calvinistæ passim diu quietè possidissent primùm, deinde vidimus tandem Tubingenses, qui reperundarum istos arcesserunt. Equidem hic ambo ad signa Lutheranorum ad signo.

I. SCHEGKIUS igitur apud Genebrardum fol. 4. apud seipsum p. 85, & 487. *L'essence est testifiée par le Père, & le Fils & le Sp. Sancto signifié par le Père. Aut tres tantum nuda sunt Proprietates, Aut Energia in Deo: Sicut in saccharo Candor & Sapor; in anima vis nutritans, sentiens, ratiocinans; Aut essentia diuina tres Partes; qua in Vnam collecta Vnam Perfectam & integram Dei Personam extruunt.*

AUTOR. Hic se Schegk. putat scalmum reperisse, aut non quod peccat in faba. Ista enim similitudines suas ad S. S. Trinitatis declarandum Mysticum ita existimat aptas, vt dicat, magis eas hominibus aperire oculos, quam mille Patrum dicta, vel alia testimonia. Eiusdem apud Genebr. fol. 45. ipsa hæc sunt totidem verba: *Ve tota anima synonymus & vniuocè de singulis partibus non enuncietur. &c. Simili modo nec Essentia tota diu-*

na de singulis personis poterit uniuocè, sed de tribus simul comprehensis, predicari; ut definitio de definito.

II. PHILIPPVS Melancthon, Phœnix scilicet Germaniæ, (vt eum quidem appellat Lauath. in histo. Sacrament. fol. 47.) in Locis suis Theologicis inquit: Facile poterit defendi, quod in Christo, sit ALIQUA Diuina Natura. Et: Necessè est, esse in Christo ALIQUOD Naturam diuinam substantialem. Et: Necessè est, Spiritum S. esse Aliquid Dei.

Sian. a. u. lib. 4. de Trinit. è Philippi verbis euidentere ducit illud: Singula personæ plenus & perfectus Deus non sunt: in Vnum tamen collecta, Deum perfectum & plenum Vnum efficiunt ac constituunt. Ita apud Cnoglerum in Trinit. obolo.

AUTOR. I. At fuit hæc Melancthonis opinio hæresis antiqua, eaq; dānatissima: de qua S. Aug. hæresi. 74.

2. Et verò suum errorem ex his Philippicis tuerur Valentinus re & nomine Gentilis, apud Caluinum in Explic. perfidia Gentilis. pag. 912. Vbi & Geneuenses ita sentire ait: & maximè D. Raymundum in diuinis suis conjunctionibus.

3. Lutherus certè Philippi sui Locos Theol. ad instar Enchiridij secum in sinu circumferre solebat; vt testantur Theologi Ducis Saxon. in Colloq. Altenburg. Idem eos non immortalitate solùm, sed canone quoq; Ecclesiastico dignos censebat. Certè de ijs ita cecinit Stigelius lib. 3. Poëmatum:

Expluces inuicti, quod sic Oracula Christi,

Nullum hoc in terris sanctius extat opus.

III. LUTHERVS Comment. in Genes. illud: *Dixit Deus, fiat Lux*: ita ait: Hæc primum ponit Moyses Medium & Instrumentum, quo Deus pater est vsus in operando, nempe Verbum. Atque ita Luthero Dei Filius est tantum Instrumentum Patris.

AUTOR. I. At verò hæc ipsissima Arij verba sunt in libr. *Thalia*, teste S. Athanasio in epist. 2. contra Arianos. Cum vellet nos condere Deus, Vnum Aliquod fecit, quem Verbum, & Filium, & Sapientiam nominauit; vt per eius operam nos archi-

sectaremur. 2. Vtus hoc Lutheri testimonio est, ad euertendam Christi Diuinitatem, Blandrata in Act. septime diei, in disputatione Albana.

LUTHERVS iteum, Si quaeras; Quid est Dei Filius? Respondet: *Est Virtus*. 1. Nam ecce, cum ex illo Esa. 9. v. 6. Vocabitur nomen eius, Christi, Admirabilis, Consiliarius, DEVS foris: exauocasset vocè DEVS, contra, & Hebræi textus, & Græci & Chaldaicæ Paraphrasibus veritatem, eius in locum suppositur vocem germanicam *Arast*; id est, *Virtus*. 2. Atque vt conitaret, nõ ignorantia peccasse, sed nequitia; ipse fatetur apertè, tomo 4. vvittembergensi anni 1552. pag. 171. nomen *EL*, quod in hebraico est, nusquam inueniri in singulari, nisi de vero Deo. 3. Quanquam neque hic stetit eius impietas; Nam alibi, vt Christo tacitus lauro planè futaretur gloriam; nomen *EL* Deo cepit, cumque creaturis communicat. Hæc verbatim sanctissimus *Quirinus Cnogerus* in Trinit. obolo.

Quærent Lutherana blasphemiarum monstra: Caluianum num esse immantiora; oterunt? Et verò sunt etiam plura ac densiora.

IV. CALVINVS vocabuli *Persona* impatiens est ac insolens, vt ei Pater, Filius, & Spiritus Sanctus PERSONA emerè, & sine necessitate dicantur. Verba sunt ipsius Inst. lib. 1. c. 13. §. 5. *Vtinam quidem sepulta essent hæc nomina, Trinitas, Persona, &c.* Item Wollig. Musculus in Antico. chæo ait: *Vocabulum hoc, PERSONA, non ita necessarium, vt sine illo nequeus esse Christianus.*

Rectè exclamat Cnogerus:

Quid mures faciens, cum talia Musculus audet?

Caluinus Harmon. in Ioan. 1. v. 1. Item lib. contra Gentilem: Et in actis Serueticæ sæpè; & Inst. l. 1. c. 13. §. 5. optat, vt constet inter omnes, *Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum tantum Proprietate quadam distinctos esse. subaudi, Et non in Personis.*

AUTOR. I. Erras Caluine, tuum si credi velis commentum istud doctrinæ; archihæresios in hoc palmam tibi præripuit Arius, teste S. August. hæresi 14. istius Symmista es discipulus: Minerval Ario debes, damnatus in ipso. 2. De-

C 2 inde

inde iniuriarum te conueniet apud Orci Rhadamantum Valentinus Gentilis; quem tu talium nomine blasphemiarū, vt hæreticum proclamas, exagitas, pro- scribis: *In Explic. perfidia Gentil.* Et tu qui cum ipso pariter erras, eum conde- mnas? Est tamen hoc aliquid; solati- um miseris habere socium in pœnis Lu- therum, & assēclas vtriusque. De his & sequentibus vide meum *Antichristum Calu. quæst. 3. Et Genealogiam.*

QVÆSTIO VII.

Ministri Transyluani & Hungarici de Deo & Christo quæ doceant?

MICHAEL SERVETVS, nouo- rum Samosatensium autor, ait *Bell. l. 1. de Christo. c. 1.* teste *Surio.* Anno au- tem 1557. Geneuæ combustus est. Secu- ti sunt eum, qui nunc precipuè in Tran- syluania sedem habent: quorum prin- cipes Georgius Blandrata, & Franc Da- uid: Qui anno 1580. cum Christum ne- garet esse inuocandum, aut Ecclesiæ cu- ram habere; à Principe Transyluanix ad perpetuos carceres fuerat damnatus: sed Paulò post phrenesi correptus, exa- cto biduo extinguebatur.

I. **SERVETIANI** itaque tria docent.
1. *Nullam esse in Deo Personalem Distinctionē.* Sic ex Serueto suo Transyluani lib. 2. cap. 4.
2. *Christum, ante Incarnationem, Nihil fuisse; nisi in mente Dei per Ideam: Ita Mini- stri Hungarici lib. 2. c. 3. ex Serueto.* 3. *Ho- mini communicatam à Deo Diuinitatem esse; non per Generationem æternam; sed per Uncti- onem gratiæ, & Inhabitationem: Proindeque posse dici Christum DEVM; sed DEVM Fa- ctum, & Temporalem; Non Æternum.* Ita Blandr. *Disput. Alban. & Transyluani lib. 2. cap. 7.* Et in his conueniunt Samosatēni hi noui.

AUTOR. Atverò quàm nativè ex fonte dogmatico Lutheri & Caluini prorumpant torrentes isti; nemo non videt, planeque perspiciet *ex predictis pp. 6. 7.* Ergo Transyluani & Hungari sunt Lutherocaluiniani.

II. **DISSIDENT** tamen iidem inter se de Inuocatione Christi, tres in lectas scilli- 1. *Dauid, & Hungari multi docent: Christum non esse inuocandum; sed Patrem solum. Quippe qui solus Verus Deus est, curamque gerit Ecclesia.*

2. *Faustus Socinus in confutatione The- sum illius asserit: Christum inuocari posse. Ma- ioris tamen esse perfectionis, ad Deum Patrem rectè accedere.*

3. *Blandrata in Theob. & Ministri Poloni in iudicio de Danide: Christum inuocari de- bere; nec imperfectionem esse, confugere ad Christum.*

AUTOR. Aduertit ibidem Illustris- simè doctus Bellarm. peropportune hanc eorum accidisse dissensionem 1. *Non solum, quia ait S. Hilarius, Bellum hereticorum, pax est Ecclesiæ; sed etiam quia pars vtraque miras in angustias redigi coepit.* 2. *Nam, qui Christum in- uocandum esse docent; proferunt su- pra 50. testimonia Scripturæ, quibus re- pugnare aduersarios ostēdunt.* 3. *Qui verò Non inuocandum asserunt; cet- tissima ratione demonstrant, aduersarios secum ipsos pugnare. Quippe, qui Nolunt inuocari Sanctos, quia non sunt Dij veri; & tamen Christum inuocari volunt, quem negant esse Deum verū; sed creaturam. Ista de nouis Samosate- nis, siue Seruetianis: porrò de nouis A- rianis, siue Valentinianis.*

III. **VALENTINVS GENTILIS** Italus Geneuæ exusti nuper Serueti exemplo me- tuens, suum reuocat Arianismum: publicam
tamen